

Tomasz R. Szymczyński

UNIWERSYTET IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU

Uroczystość

Uroczystość z okazji rocznicy urodzin

Ryszarda Kapuścińskiego

WNPiD – UAM; 3 III 2010

RYSZARD KAPUŚCIŃSKI – pisarz, poeta, reporter, korespondent wojenny, podróżnik, historyk, dziennikarz, fotograf, myśliciel, którego niewiarygodny dar skrótury przy jednoczesnej głębokości przekazu, niezmiennie zachwyca i inspiruje rzesze wielbicieli na całym świecie. Urodził się 4 marca 1932 roku w Pińsku na Polesiu. Zmarł 23 stycznia 2007 roku w Warszawie. Przekładany na kilkadziesiąt języków, jak mało kto zdawał sobie sprawę z roli, jaką w życiu dzieła odgrywała – pozostający przeważnie w cieniu – tłumacze. Jednocześnie sam określany jako tłumacz kultur oraz świadek narodzin Afryki w ramach procesów dekolonizacyjnych, nigdy nie zapomniał, kim jest i skąd pochodzi, do końca pozostając pochłonięty pracą, w której geniusz literacki niezmiennie współlistniał z jego biografią, a przekazywane słowa nabierały dodatkowej mocy w wyniku faktu, że wypowiadał je naczynny świadek opisywanych wydarzeń. Stosując zabieg polegający na umieszczaniu własnej osoby w roli głównego bohatera wielu ze swoich dzieł, nie tylko nie wyszedł nigdy poza ramy w najlepszym tego słowa znaczeniu pojmowanej skromności, ale jednocześnie daje odbiorcom możliwość niejako bezpośredniego wglądu w pracę autora nad swoim warsztatem, uczestniczenia w poszczególnych doświadczeniach, w których jest miejsce nie tylko na optymizm, a emocje strachu czy niemocy nie należą do rzadkości. Tego rodzaju dowody poważnego traktowania czytelnika łączy pisarz z niezmiennym szacunkiem w stosunku do Innego. Jako wnikliwy obserwator, wskazuje zatem kierunek, w ramach którego świadomość różnorodnych odsłon wielowymiarowej współczesności nie musi oznaczać uproszczonej jednokolorowej perspektywy patrzenia, za co w budzącym niejednokrotnie niepokój – spowodowany między innymi niespotykaną dynamiką otaczających zjawisk – świecie, nie można nie pozostawać Ryszardowi Kapuścińskiemu wdzięcznym.

Na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM postanowiliśmy zorganizować uroczystość poświęconą rocznicy urodzin Ryszarda Kapuścińskiego. W tym celu ogłoszony został konkurs przeznaczony dla wszystkich studentów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, którego przedmiotem było przytoczenie ulubionego cytatu z twórczości pisarza wraz z uzasadnieniem powyższego wyboru. Pomysł przyjęty został z dużym zainteresowaniem, o czym świadczyć może kilkadziesiąt nadesłanych prac przedstawicieli różnych wydziałów naszej uczelni. Wraz z niekrytą satysfakcją, taki rozwój wypadków przyniósł dodatkowo wyzwanie dla komisji oceniającej prace, w składzie której znaleźli się: dr Janina Mrówczyńska, dr Magdalena Lorenc, dr Bartosz Hordecki oraz autor niniejszych słów. Po burzliwej dyskusji przyznana została pierwsza nagroda oraz trzy równorzędne wyróżnienia.

Uroczystość, która odbyła się 3 marca 2010 roku w auli WNPiD, uświetniła swoją obecnością pani Alicja Kapuścińska oraz pani profesor Anna Wolff – Powęska, która wygłosiła słowo wprowadzające za tytułowane: „Spotkanie z Innym według Ryszarda Kapuścińskiego”.

Organizatorzy przedsięwzięcia pragną przede wszystkim gorąco podziękować pani Alicji Kapuścińskiej oraz pani profesor Annie Wolff-Powęskiej za przyjęcie zaproszenia oraz udział w niniejszym projekcie. Jednocześnie chcielibyśmy złożyć podziękowania „Gazecie Wyborczej” za ufundowanie pierwszej nagrody w postaci kompletu dzieł wybranych Ryszarda Kapuścińskiego wydanego w ramach Biblioteki Gazety Wyborczej, panu Witoldowi Krassowskiemu za udostępnienie zdjęcia pana Ryszarda swojego autorstwa do celów promocji spotkania, jak też agencji EK Pictures, dzięki której powyższe udostępnienie stało się możliwe. Zobowiązani jesteśmy mgr Filipowi Białemu, jak też mgr Piotrowi Murzie. Serdecznie dziękujemy również wszystkim studentom UAM, którzy wzięli udział w konkursie oraz wszystkim uczestnikom marcowego spotkania. Szczególnie wdzięczni jesteśmy władzom Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM za życzliwość okazywaną w odniesieniu do niniejszego przedsięwzięcia.

Pierwszą nagrodę otrzymała **Olga Stawska**, studentka III roku filologii bułgarskiej UAM za uzasadnienie cytatu z *Lapidarium VI*:

Mało pytających. Dużo wszystkowiedzących. Jeżeli już ktoś pyta, warto poświęcić mu uwagę, bo to człowiek poszukujący, zastanawiający się, starający się coś zrozumieć, a jakże to rzadki teraz przypadek. (...) Prawie nie zdarza się, aby ktoś powie-

dział – nie wiem, nie mam pojęcia, przeciwnie – wszyscy zabierają głos, mówią ex cathedra, twierdzą, upierają się przy swoim, monologują.

R. Kapuściński, *Lapidarium VI*, Warszawa 2007, s. 47.

Nagrodzone uzasadnienie:

„Jest to dla mnie znaczący cytat, ponieważ zmusza do zastanowienia i narzuca niespokojne pytanie: Czy „gatunek Człowieka Pytającego” chyli się ku upadkowi?

Dzisiejszy świat kreuje wizerunek „- NAJ”, tzn. globalny świat oprawia się w piękne ramki, w granicach których obowiązuje kult piękna, bogactwa, dóbr materialnych. Ale nie zapominajmy, że w tym globalnym świecie istnieje człowiek. Istnieje, czyli również poznaje otaczający go świat. Nieodłącznym elementem poznawania jest poszukiwanie, stawianie sobie i światu pytań. Dzięki słowom Ryszarda Kapuścińskiego uzmysławiamy sobie, że nie jest rzeczą złą wahać się, pytać. Nie jest również żadną ujmą, gdy nie posiadamy jakiejś wiedzy na dany temat. To przecież świetny sposób, by o czymś się nauczyć, nadrobić luki w wiedzy.”

„Cesarz reportażu” realnie stwierdza, iż „człowiek pytający” to przypadek coraz rzadszy. Wielu z nas boi się lub nie chce pytać, a co gorsza boi się przyznać do niewiedzy. No tak... przecież żyjemy w świecie ludzi wszytkowiedzących, na wszystkim się znających. Wnikliwy Obserwator Rzeczywistości chce zerwać z takim mniemaniem. Lepiej pytać i nie błędzić, aniżeli udawać człowieka wszechwiedzącego, który w konsekwencji będzie walczył jedynie o głos do wypowiedzi, a nie o wartościowe słowo, które można przekazać innym.

To apel, aby w rzeczywistości naszych czasów zachować wrażliwość człowieka poszukującego, żłaknionego wiedzy.

Trzy równorzędne wyróżnienia otrzymali Dominika Gołąbek, Adrian Józefiak oraz Rafał Szymanowski.

Dominika Gołąbek, studentka I roku studiów drugiego stopnia Stosunków Międzynarodowych na WNPiD za odniesienie się do cytatu z *Hebanu*:

Stoi przed domem i na desce prasuje koszulę. Ma żelazko na

węgiel drzewny, wielkie, stare i zardzewiałe. Jeszcze starsza jest koszula. Żeby ją opisać, należałoby posłużyć się językiem krytyków sztuki, kapryśnych postmodernistów, speców od suprematyzmu, visual-artu i ekspresjonizmu abstrakcyjnego. Toż to arcydzieło patchworku, informelu, kolażu i pop-artu (...). Koszula ta bowiem musiała mieć tyle razy łatane dziury, tyle na niej naszytych jest skrawków i ścinków najprzeróżniejszej materii, barwy i tekstury, że nie sposób jest dojść, jakiego koloru i z jakiego płótna zrobiona była owa pierwotna, wstępna prakoszula, która dała początek długiemu procesowi przeróbek i przekształceń, jakich efekt leży teraz przed Apollem na jego desce do prasowania.

R. Kapuściński, *Heban*, Warszawa 2003, s. 172.

Adrian Józefiak, student I roku Prawa – WPiA za komentarz do fragmentu:

Dzisiaj mówi się dużo o walce z hałasem, a przecież walka z ciszą jest ważniejsza. Walce z hałasem chodzi o spokój nerwów, w walce z ciszą chodzi o ludzkie życie. Kogoś, kto robi dużo hałasu, nikt nie usprawiedliwia i nie broni, natomiast ten, kto zaprowadza ciszę w swoim państwie, jest chroniony przez aparat represji. Dlatego walka z ciszą jest tak trudna.

R. Kapuściński, *Dlaczego zginął Karl von Spreiti?*,
Warszawa 1970, s. 14.

Rafał Szymanowski, student II roku Stosunków Międzynarodowych WNPiD, za uzasadnienie wyboru cytatu z *Szachinszacha*:

Obok Razaka istnieje wielki świat – świat szacha, rewolucji, Chomeiniego i zakładników. Wszyscy o nim mówią. A przecież świat Razaka jest większy. Jest on tak wielki, że Razak błądzi po nim i nie umie znaleźć z niego wyjścia.

R. Kapuściński, *Szachinszach*, Warszawa; 2008, s. 115.